

Handläggare
Martha Anderstedt
Telefon: 08-50812480

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
21 september 2023

Remiss av Motion om att införa en obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret inför anställning inom omsorgen och äldreomsorgen

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr. KS 2023/546

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Motionären anser att en obligatorisk bakgrundskontroll via Polisens belastningsregister alltid bör göras inför anställning inom omsorgen/äldreomsorgen; inom hemtjänsten, på servicehus och vård- och omsorgsboende samt annat boende inom omsorgen oavsett om det bedrivs i egen regi eller via entreprenad. Detta med anledning av att brott mot äldre ökar i samhället i stort och i det egna hemmet. Utifrån detta föreslår motionären att Stockholms stad ska verka för att det med stöd av lag införs krav på obligatoriskt registerutdrag från belastningsregistret inför anställning inom ovanstående verksamheter. Vidare anser motionären att Stockholms stad bör införa en policy vid rekrytering av personal inom dessa verksamheter på så sätt att ett registerutdrag från belastningsregistret ska utgöra en bedömningsgrund i likhet med de bedömningar som görs vid anställningar som rör arbete med barn.

Förvaltningen anser att det skulle kunna vara motiverat att införa en obligatorisk bakgrundskontroll i form av utdrag ur polisens belastningsregister i enlighet med motionärens förslag. Dels skulle en bakgrundskontroll kunna hindra anställning av personer som dömts för brott som anses vara relevanta och dels även fungera förebyggande mot att olämplig personal söker sig till äldreomsorgen/omsorgen. Förvaltningen anser att en grundlig utredning behöver göras för att komma fram till hur bakgrundskontrollen skulle kunna bli praktiskt möjlig att genomföra. Förvaltningen anser också att det kommer att behövas ett stadsgemensamt regelverk och gemensamma rutiner/arbetsätt som gäller alla utförare, oavsett regi.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har av kommunstyrelsen fått en motion ställd av Anette Hellström (M) om att införa en obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret inför anställning inom omsorgen och äldreomsorgen. Motionen har förutom till Södermalms stadsdelsnämnd remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Kommunal Stockholm och Vårdföretagarna. Remisstiden sträcker sig till den 2 oktober 2023.

Ärendet

I motionen, som är författad av Anette Hellström (M), anges att brott mot äldre ökar i samhället i stort och i synnerlighet i det egna hemmet. Motionären skriver vidare att den äldre som är beviljad hemtjänst och kanske även hemsjukvård kan få besök av flera olika personer under en dag och att detta ökar ännu mer beroende på hur många timmar personen i fråga är berättigad omsorg. Ännu värre blir situationen för personer med demens eller annan diagnos och extra utsatta blir de som bor ensamma hemma, menar motionären. Oavsett var brotten mot äldre sker, så ökar otryggheten för både äldre och dess anhöriga och något bör göras för att stärka deras situation.

Motionären skriver vidare att personalen inom barnomsorgen och skolan som standard och med stöd i lag kontrolleras mot belastningsregistret innan anställning. Det innebär att personen måste uppvisa intyg från polisens belastningsregister innan anställning. Samma process bör göras inom omsorgen/äldreomsorgen, skriver motionären, dels som en trygghetsåtgärd för medborgaren men även för dess anhöriga. Motionären skriver vidare att denna typ av bakgrundskontroll idag görs vid speciella tillfällen inom omsorgen/äldreomsorgen då förvaltningen är tveksam till en viss anställning, men att detta inte är obligatoriskt och inte så vanligt förekommande. Vidare skriver motionären att vissa kommuner i Skåne, så som Helsingborg, har en sådan obligatorisk kontroll både inom skolan och inom omsorgen.

Motionären avslutar med att skriva att en obligatorisk bakgrundskontroll via Polisens belastningsregister alltid bör göras inför anställning inom omsorgen/äldreomsorgen, dvs på hemtjänst, servicehus, på vård- och omsorgsboende samt annat boende inom omsorgen oavsett om det drivs i egen regi eller via entreprenad.

Med stöd av resonemanget ovan föreslår motionären att kommunfullmäktige beslutar följande:

att Stockholms stad ska verka för att det med stöd av lag införs krav på obligatoriskt registerutdrag från belastningsregistret inför anställning inom omsorgen/äldreomsorgen på hemtjänst, servicehus samt på vård och omsorgsboende m.fl.

att Stockholms stad inför en policy vid rekrytering av personal till äldreomsorgen/omsorgen att ett utdrag från belastningsregistret ska utgöra en bedömningsgrund i likhet med de bedömningar som görs vid anställningar som rör arbete med barn.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsdelsdirektörens stab och kansli i samråd med avdelningen för äldreomsorg, trygghets- och säkerhetsfunktionen, sociala avdelningen och HR-avdelningen. Ärendet har behandlats av förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 11 september 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Polisens belastningsregister och registerkontroll i arbetslivet
Polisen för register som innehåller personuppgifter för att kunna förebygga, förhindra och utreda brott.¹ Belastningsregistret innehåller uppgifter om brottmålsdomar, godkända strafförelägganden och ordningsböter. I registret behandlas bland annat namn- och adressuppgifter samt uppgifter om gärningen.

Arbetsgivare har i vissa fall rätt att ta del av ett utdrag från belastningsregistret vid anställning.² Det gäller vid arbete med eller inom följande yrkeskategorier:

- psykiatrisk sjukvård
- vård av personer med intellektuell funktionsnedsättning
- vård av barn och ungdomar
- tvångsvård av missbrukare
- företag som installerar larm
- skola eller förskola
- LSS (barn med funktionsnedsättning)
- annan verksamhet för barn (t.ex. i en förening som fritidsledare)
- HVB-hem

---

¹ Polisen, ”Polisens register”, *Polisen*, hämtad 10 augusti, 2023, <https://polisen.se/lagar-och-regler/behandling-av-personuppgifter/polisens-register/>

² Polisen, ”Information till arbetssökande”, *Polisen*, hämtad 11 augusti, 2023, <https://polisen.se/tjanster-tillstand/belastningsregistret/information-till-arbetssokande/>

- försäkringsförmedling

Arbetsgivaren har inte rätt att kräva att få ta del av ett registerutdrag i andra yrkeskategorier än de som nämns ovan.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) sammanställde i november 2022 en text om hur registerkontroller kan delas in i tre olika typer av kontroller; obligatorisk, fakultativ och informell kontroll.³ Den obligatoriska registerkontrollen innebär att arbetsgivaren är skyldig enligt lag att begära att den som erbjuds anställning lämnar utdrag ur belastningsregistret och den som inte lämnat ett registerutdrag får inte anställas. Den obligatoriska registerkontrollen finns exempelvis inom förskoleverksamhet, skola och barnomsorg enligt skollagen (2010:800), men även i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn och lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför insatser åt barn med funktionshinder.

Den fakultativa registerkontrollen innebär en möjlighet för arbetsgivaren att begära registerutdrag. Sådana bestämmelser finns i lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn och förordningen (1999:1134) om belastningsregister, avseende personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda, vård av barn och ungdom eller tvångsvård av missbrukare.

Det finns idag även en möjlighet för arbetsgivare att begära registerutdrag för andra arbetstagare än de som finns angivna i lag. SKR skriver dock att utdraget innehåller integritetskänsliga uppgifter, varför nyttan med åtgärden för andra verksamheter än de som regleras i lag bör övervägas i förhållande till skyddet för den enskilde arbetssökandens personliga integritet.

Registerkontroller inom Stockholms stad

Stockholms stads ställningstagande är att utdrag från belastningsregistret endast ska göras när lagstöd finns.⁴ Det gäller i samband med att anställning, praktik eller uppdrag erbjuds inom bland annat skola, barnomsorg, LSS- och HVB-verksamhet, familjehem eller jourhem. Registerutdrag ska begäras i samband

---

³ Sveriges Kommuner och Regioner, ”Frågor och svar registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnomsorg”, SKR, hämtad 11 augusti, 2023, <https://skr.se/skr/arbetsgivarekollektivavtal/arbetsrattlagar/fragorochsvar/fragorochsvarregisterkontrollinomforskoleverksamhetskolaochskolbarnomsorg.11705.html>

⁴ Stockholms stad, ”Registerkontroll i arbetslivet”, *Stockholms stads intranät*, hämtad 11 augusti, 2023, <https://intranat.stockholm.se/anstallning-och-arbetsmiljo/rekrytering-och-anstallning/registerkontroll-i-arbetslivet/>

med ett erbjudande om anställning eller att någon valts ut för att anlitas i verksamheten. Det är inte meningen att registerutdraget ska visas upp tidigare i processen, exempelvis i samband med ansökan eller när arbetsgivaren kallar några av de sökande till intervju. Det är den som registerutdragen gäller som beställer registerutdragen hos polisen. Det finns inte någon rätt att kräva att personer som redan har anställts, anlitats eller tagits emot att visa nytt registerutdrag vid ett senare tillfälle.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att det skulle kunna vara motiverat att införa en obligatorisk bakgrundskontroll i form av utdrag ur polisens belastningsregister i enlighet med motionärens förslag. Dels skulle en bakgrundskontroll kunna hindra anställning av personer som dömts för brott som anses vara relevanta och dels även fungera förebyggande mot att olämplig personal söker sig till äldreomsorgen/omsorgen. En obligatorisk bakgrundskontroll skulle även kunna bidra till att skapa trygghet och en större tillit till personalen som arbetar på uppdrag av staden.

Förvaltningen anser att en grundlig utredning behöver göras för att komma fram till hur bakgrundskontrollen skulle kunna bli praktiskt möjlig att genomföra. Förvaltningen anser också att det kommer att behövas ett stadsgemensamt regelverk och gemensamma rutiner/arbetssätt som gäller alla utförare, oavsett regi. Det stadsgemensamma regelverket behöver även innehålla information om vilka personer/befattningar som ska kontrolleras, vilken typ av information som ska begäras ut och säkerställa att det som kontrolleras är relevant för den aktuella tjänsten. Regelverket behöver även innehålla riktlinjer för hur informationen som inhämtas ska bedömas och vilken funktion/befattning som ska bedöma den samt vad som sker om personen i fråga inte lämnar in något registerutdrag. Den som avtjänat ett straff ska ha möjlighet att återigen få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Nyttan med åtgärden bör övervägas i förhållande till skyddet för den enskilde arbetssökandens personliga integritet. Regelverket bör säkerställa att arbetsgivaren inte väljer bort den arbetssökande som inte vill att registerutdrag ska eftersökas.

Förvaltningen vill lyfta att en obligatorisk bakgrundskontroll vid nyanställning inte medför några säkerhetsgarantier om att brott inte kommer att begås framöver. Förvaltningen skulle därför gärna se att utredningen även tittar på den lagliga möjligheten att genomföra återkommande kontroller med ett antal års mellanrum vid pågående anställning samt ge vägledning gällande konsekvenserna om brott begås under anställningstiden. Även här måste nyttan med åtgärden

övervägas i förhållande till skyddet för den enskildes personliga integritet.

Arbetsgivaren har ett ansvar i rekryteringen av kompetent och lämplig personal och att säkerställa att våra verksamheter ger en trygg vård och omsorg. Inom äldreomsorgen och sociala avdelningens omsorgsverksamhet har förvaltningen upparbetade rutiner för att förebygga, upptäcka och vidta åtgärder när den enskilde misstänks vara utsatt för brott samt utsätts för brott. Det finns rutiner för gåvor och mutor, rutiner för hantering av privata medel och rutiner vid misstanke om eller konstaterat våld i nära relationer. Vid inflyttning på särskilt boende för äldre informeras den enskilde om säker förvaring av värdesaker. Hemtjänstpersonal använder ID-kort med bild, namn och telefonnummer till verksamheten för ökad trygghet och säkerhet för den enskilde. Även rutiner för säker nyckelhantering finns inom hemtjänsten och inom kort kommer verksamheten gå över till att bli en så kallad nyckelfri hemtjänst. En del i syftet med nyckelfri hemtjänst är att öka trygghet och säkerhet samt spårbarheten i verksamheten. Äldreomsorgen arbetar också för god personalkontinuitet och genomför löpande uppföljningar för att den enskilde ska möta så få olika personal som möjligt. När brister uppmärksammas finns Lex Sarah-förfarandet som stöd i hanteringen av detta. Förvaltningen arbetar också för att skapa sociala relationer på våra öppna mötesplatser, vilket är viktigt för upplevelsen av trygghet och att förebygga brott.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Expedieras till
Kommunstyrelsen

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Odini Nzeribe
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Motion av Anette Hellström (M) om att införa en obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret inför anställning inom omsorgen och äldreomsorgen.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2023-08-30
Odini Nzeribe, Avdelningschef	2023-08-30